

انگیزه بخشی کهن الگوی پرسفونه و کهن الگوی هرمس (دوشیزه و سفر)

کبری رحیمی^۱، سعدالله رحیمی^۲

^۱ کارشناس ارشد مطالعات زنان، بافت (نویسنده مسئول)

^۲ دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی، کرمان

چکیده

عمل درک و به خاطر سپردن چیزها یا کسب تجربه و مهارت، یادگرفتن و تغییر، بر اثر تجربه یا آموزش در رفتار موجودات شکل می گیرد. کار کهن الگوها بیداری ذهن ها و تاثیرگذاری در رفتارهاست. شخصیت پرسفونه به خاطر تعلق به دو جهان زندگی و جهان زیرین، شخصیتی است که می تواند به آگاهی بالایی دست یابد. او از درونیات قوی برخوردار است و حس ششم و قدرت تخیل زیادی دارد. پرسفونه نماد بهار، جوانی و زندگی و کهن الگوی دختر مادر است. او چهره ای جوان، امیدوار، ولی نامطمئن دارد. پرسفونه کهن الگوی دختر نوجوان است که خودش و اهدافش در زندگی را به خوبی نمی شناسد و ترجیح می دهد کسی بیاید و زندگی اش را متحول کند. او کهن الگوی دختر مادر است و همیشه می خواهد مادرش را راضی نگه دارد. دختری مطیع و سازگار است که به طرف کارهای خطرناک نمی رود. ولی، کهن الگوی هرمس، یک آرکی تایپ مردانه است که همزمان ویژگی های مثبت و منفی زیادی دارد، و نزدیکی همسانی برای او با دو دنیای پرسفونه تصویر شده است. هرمسی خلاق و سخنور است و با الهامات درونی به اتفاقات واکنش نشان می دهد. هرمس راهنمای مسافران، خدای شانس و چیزهای شگفت است. او خدای عقل است، چون اوقاتی همواره خوش و خرم و توانمند می سازد. هرمس از اتفاقات آگاه است و می داند چگونه در امتداد حادثه ها حرکت کند. به نظر بیش و پیش فعال می آید. علاوه بر سخنوری و دانایی، مخترع چنگ، اعداد و الفباست و خدمات فراوان برای خدایان انجام داده است. نوای چنگ به خوبی می تواند ویژگی شوخ و شاد بودن و در عین حال اسرارآمیز و لطیف بودن هرمس را توصیف کند. هر جا امور به سکون رسیده و یا در جمعی سکوت حاکم است، زمان آمدن هرمس است، تا با خود حرکت و شروع جدید بیاورد.

واژه های کلیدی: کهن الگو، پرسفونه، هرمس، آموزش

مقدمه

کهن الگو یا آرکی تایپ به وسیله کارل گوستاو یونگ اولین بار در روانشناسی به کار گرفته شد. شاگرد یونگ، شینودا بولن، رفتار و شخصیت انسان ها را با این کهن الگوها تطبیق داد، زیرا، مانند استاد خود، باور داشت رفتار انسان ها ریشه در کهن الگوها دارد. از ۷ گونه کهن الگوی پیشنهادی شینودا فولن کهن الگوی پرسفونه و از ۸ کهن الگوی مردانه، آرکی تایپ هرمس، انگیزشی هستند، یعنی چفت و بستی برای دو تا دو تا قرار دادن در کنار هم دارند. البته همه کهن الگوها، ویژگی ها و جنبه های پیام دهی خاص خود را دارند ولی، پدیداری و بیداری بهار ذهن در کهن الگوی پرسفونه نمایان است و این با همانندی در کهن الگوی اخت گرفته هرمس، در دل طبیعت همراهی دارد. برای فهماندن کهن الگوها از تاریخ کمک گرفته می شود و آموزش تاریخ، آموزش زندگی است، با همه تجربه هایش؛ از این رو، کهن الگو یا آرکی تایپ در زمینه پرورش قوه تخیل آدمی برای دریافت حقیقت از اهمیت زیادی برخوردار است. در دنیای امروز استفاده از ابزارهای کمک آموزشی جدید مانند اسلاید، فیلم، بازدید از موزه ها، بهره مندی از رایانه و جذاب کردن وسایل یاددهی با بیان مثال ها و نکته های جالب تاریخی که از اساطیر و حماسه ها و کهن الگوها، برای بهبود آموزش و افزایش بار زندگی و سازندگی استفاده می شود، در دنیای مجازی هم جاری است. کهن الگو نگرش ها را نسبت به محیط اطراف تغییر می دهد، و موجب می شود احساس هویت خاص در فرد ایجاد شود. آموزش تاریخ و کهن الگو ها نیاز به فراهم کردن مجموعه ای از عوامل اجتماعی و انگیزه های درونی دارد، که در واقع احساس علاقه به فهم کهن الگوها تا امکان فراگیری را فراهم می کند. زبان و ادبیات فارسی سهم بسزایی در یاددهی کهن الگوها دارد. به روز کردن شیوه و استفاده از وسایل کمک آموزشی، اولویت بخشیدن به حماسه ها و داستان های اساطیری و آرکی تایپ های انگیزشی برای تاکید بر فهم عمیق فراگیران از مطالب اساطیری و آرکی تایپ های آموزشی درسی و بیرون آوردن ذهن از محفوظات، زمینه شادابی و تحرک آموزش دهنده و فراگیر را بارور می سازد. قابلیت به کارگیری نتیجه های به دست آمده از قصه ها و داستان های دلنشین، ترغیب فراگیران را برای پاسخ دهی به همه گونه پرسش ها راضی نگه می دارد زیرا، در ورای پرورش تخیل، ذهن گسترش و قوای ادراکی پرورش می یابند. تحول و تغییر در جامعه، باید با پدیده های مربوط به پیشرفت فکری و عملی هماهنگ باشد. مهم ترین عوامل مربوط به کارا بودن داستان های اساطیری، بهره گیری از کهن الگوهاست. عواملی که در ابعاد جسمی، هوشی، انگیزشی، شناخت کارآیی یا عدم کارآیی در فرد، در جامعه وجود دارد، به علاقه و دلبستگی او به امور حاکم و مشورتی برمی گردد. بر اساس چنین شاخص هایی است که شخصیت های پرسفونی دوست داشتنی ولی، منفعل و بی مسئولیت یاد می شوند و ذکر می شود که از تخیل و حس ششم قوی برخوردارند. سازش و سازگاری نیاز به راهنمایی و همکاری همگان دارد. با شنیدن جنبه های مثبت و منفی در درون کهن الگوها و شناخت عوامل فیزیولوژیکی و جسمی مانند ضعف بینایی، شنوایی و بدنی، و عوامل ذهنی و روانی مانند میزان هوش، قدرت حافظه و سلامت روانی، نداشتن هدف واقعی و روشن از برنامه زندگی، عدم انگیزش درونی برای درک و دریافت مفاهیم، نداشتن اعتماد به نفس کافی، ضعف اراده در تصمیم گیری های مهم، و نیز، مطالعه داستان های حماسی و اساطیری که در روند اخلاق سازگارند، بهترین راه پیشرفت اخلاقی و سازشی فرد با جامعه بیان می شوند. در کهن الگوی پرسفونه بهار جان، جان می گیرد و جوانه های دانایی و فهم جوانه می زند تا شور و شعور کامل شوند و در کهن الگوی هرمس، طبیعت، کاوشگر را یاری می کند که خود را در جامعه پیدا کند و هرمسی شود که از خوش سخن بودن و شیرین زبانی اش همه بهره مند شوند. کهن الگوها یا آرکی تایپ ها،

نقطه تلاقی اسطوره شناسی و روانشناسی هستند. گرایش های ذاتی که در ناخودآگاه جمعی بشر وجود دارد، سبب می شود تا انرژی متاثر از آن کنش ها، بر رفتار و شخصیت انسان ها اثر بگذارد. و با صبوری گوید: من نه آن رندم که ترک شاهد و ساغر کنم محتسب داند که من این کارها کمتر کنم

متن (انگیزه بخشی کهن الگوی پرسفونه، هرمس)

در زمره کهن الگوها، پرسفونه، ایزدبانوی دوشیزه و ملکه جهان زیرین است. اسطوره پرسفونه، فرزند دیمیتر و زئوس است که با اجازه زئوس، به وسیله هادس، خدای مردگان ربوده و به جهان زیرین برده می شود. حاصل ناامیدی و عصبانیت دیمیتر، الهه مادر، باعث ناباروری زمین و از بین رفتن محصولات می شود. زئوس، هرمس را به دنبال پرسفون می فرستد، تا او را نزد مادرش بازگرداند ولی، او با خوردن دانه های اناری که هادس به او می دهد، برای همیشه به جهان زیرین تعلق پیدا می کند. از آن به بعد یک سوم سال، زمستان را در جهان زیرین با همسر بی احساسش هادس طی می کند. این ایزد بانو انسان ها را در جهان زیرین راهنمایی می کند. از آنجایی که انار نماد آگاهی است، خوردن انار و ماندن در جهان زیرین در واقع برای پرسفونه بالندگی و رشد به همراه دارد.

شکنجه صبر ندارم، بریزم خون و رستی

گرم عذاب نمایی به داغ و درد جدایی

از منظر روانشناسی نیز، شخصیت پرسفونه به خاطر تعلق به جهان زیرین، شخصیتی عمیق است که می تواند به آگاهی بالایی دست یابد. او از درونیات قوی برخوردار است و حس ششم و قدرت تخیل زیادی دارد. ولی، او را از طرف دیگر، تا ابد یک نوجوان بی مسئولیت فرض کرده اند که معصومیت خود را برای همیشه حفظ می کند. کهن الگوی پرسفونه دو بعد دارد: پرسفونه دوشیزه، پرسفونه ملکه جهان زیرین. شینودا بولن، که از منظر روانشناسی به کهن الگوها می نگرد، می گوید: یک زن ممکن است تنها تحت تاثیر یکی از این دو بعد قرار بگیرد یا اینکه هر دو را در خود داشته باشد. شاید هم در طول زندگی هر دو جنبه پرسفونه را تجربه کرده و از یکی به دیگری تحول پیدا کند. قلمرو پرسفونه یعنی جهان زیرین نمادی از ضمیر ناخودآگاه و لایه های عمیق روان آدمی است. او می تواند بین دو عالم یعنی خودآگاه و ناخودآگاه رفت و آمد کند و در نقش یک راهنما، کهن الگوی افراد در زمان هایی باشد که مسائل عرفانی و خلسه یا حالتی از جنون را تجربه کرده یا زبان های سمبلیک، چون شعر و مذهب را درک می کنند. پرسفونه نماد بهار، جوانی و زندگی است. او تغییر را به خوبی می پذیرد ولی، روانی همیشه جوان، امیدوار، و در عین حال، نامطمئن دارد. پرسفونه کهن الگوی دختر نوجوان است که خودش و اهدافش در زندگی را به خوبی نمی شناسد و ترجیح می دهد کسی بیاید و زندگی اش را متحول کند. پرسفونه همیشه می خواهد مادرش را راضی نگه دارد. او کهن الگوی دختر مادر است. دختری مطیع و بساز است که به سمت کارهای خطرناک نمی رود. از آنجا که جامعه چنین الگویی را تشویق می کند یکی از مشکلات او می تواند وابستگی و بی عملی باشد که از پذیرا بودن بیش از حد او سرچشمه می گیرد و اجازه نمی دهد جنبه های دیگر شخصیت او تجلی یابد. پرسفونه مظهر بهار، تحول، دوشیزگی و اضطراب جدایی از مادر است. او به طور کلی مضطرب است، چون از زندگی قبلی خود جدا شده است. او در ابتدا شبیه به یک دختر نوجوان و بی مسئولیت است و همانطور که بزرگتر می شود به زنی با تجربه تبدیل می گردد که راه رشد و کمال را می یابد.

خوش آن دل، کاندلر آن نور امید است

خوش آن رمزی که عشقی را نوید است

بهترین ویژگی های کهن الگوی پرسفونه؛ عشق، نشاط، معصومیت و سازگاری است. پرسفونه همسری مطیع و سازگار است و تقویت این کهن الگو می تواند به ایجاد آرامش و نشاط در زندگی مشترک کمک کند. او خودش را برای همسرش می آراید و برای او دلبری می کند، بدون اینکه از درونیات واقعی و عمیق خود آگاه باشد. مدیریت زندگی او در دستان مادرش است. به سمت مردان کشش دارد، اما دارای شور جنسی زیادی نیست. دوست داشتنی، لطیف و آرام است. اغلب از خودش نظری ندارد و به خاطر رضایت دیگران هر لحظه تغییر کرده و رنگ عوض می کند. پرسفون ها عاشق فال و فالگیری هستند. از فال قهوه و فال تاروت تا هر نوع طالع بینی را امتحان کرده و به آن معتقدند. زن پرسفونی می تواند مدت زیادی حتی بدون دلیل مشخص گریه کند. ثبات قدم ندارند و مدام شاخه عوض کرده و خودشان هم نمی دانند دقیقا چه چیزی را دوست دارند. معمولا کارها را تمام نمی کنند؛ مگر اینکه کسی، مانند مادر یا همسر یا چیزی مانند، مسائل مالی، آن ها را مجبور کند. افراد متأثر از کهن الگوی پرسفونه معمولا مسئولیت هیچ چیزی را قبول نمی کنند، حتی مسئولیت انتخاب های شخصی خودشان مانند انتخاب لباس یا انتخاب غذا از منو را نیز نمی پذیرند. فرمان پذیرند و بیشتر دیگران به جای آن ها تصمیم می گیرند. به دنبال تایید شدن از طرف دیگران هستند. به طور معمول انجام کارهای خانه را دوست ندارند و دست به دامن مادرشان می شوند. می توانند به سادگی در دیگران با یک جمله یا نگاه معصومانه احساس گناه ایجاد کنند تا آنچه می خواهند مهیا شود. کلاس های مختلفی می روند، ولی هیچکدام را تمام نمی کنند. معمولا بی حالد و حوصله انجام هیچ کاری را ندارند. زنان متأثر از کهن الگوی پرسفونه افرادی ساده لوح و مهربان هستند. خوش خواب هستند و می توانند ساعت های زیادی بخوابند و صبح ها دیر از خواب بیدار می شوند. به راحتی به جنس مخالف جذب شده و از لحاظ جنسی مشتاق هستند. از درون احساس گناه، ضعف و شرم می کنند و اکثر اوقات به خاطر رفتار یا گفتار خود بدون هیچ دلیلی ناراحت و پشیمان می شوند. نمی خواهند مورد خشم دیگران قرار بگیرند و سعی می کنند کسی را خشمگین نکرده و خشم خود را نیز، بروز نمی دهند. زنان پرسفونی، تا حدی کمتر از سن واقعی شان به نظر می رسند و در شخصیتشان حالتی دخترانه پنهان است. گاهی به نظر می رسد جهان گوش به فرمان آنهاست و هر چه اراده می کنند برایشان مهیا می شود.

رقص بر شعر تر و ناله نی خوش باشد خاصه رقصی که در آن دست نگاری گیرند

کهن الگوی هرمس، یک آرکی تایپ مردانه است که همزمان ویژگی های مثبت و منفی زیادی دارد. او خلاق و سخنور است و با الهامات درونی به اتفاقات واکنش نشان می دهد. هرمس خدای مسافران، خدای شانس و چیزهای غیرمنتظره است. می توان هرمس را خدای عقل دانست که در ساختن و داشتن اوقاتی همواره خوش و خرم توانمند است. او که در بین رومیان به مرکوری، یعنی جیوه مشهور است از همان بدو تولد در حرکت بود. او همان روز اول تولد راه رفت، چنگ ساخت، موسیقی نواخت، گاوهای آپولو را دزدید و دوباره به گهواره خود بازگشت. اتفاقات روز تولد هرمس ویژگی های شخصیت او را نشان می دهد. او به محض تولد شروع به خطر کرد و وارد دنیا شد. هرمس از اتفاقات مطلع است و می داند چگونه در امتداد حوادث حرکت کند. به نظر بیش و پیش فعال می آید. او سخنور و دارای گفتاری شیواست، مخترع چنگ، اعداد و الفباست و خدمات زیادی برای دیگر خدایان انجام داده است. نوای چنگ به خوبی می تواند ویژگی شوخ و شاد بودن و در عین حال اسرارآمیز و لطیف بودن هرمس را توصیف کند. هر جا امور به سکون رسیده و یا در جمعی سکوت حاکم است یعنی زمان آمدن هرمس است تا با خود حرکت و شروع جدید بیاورد.

ظاهر هرمس به صورت مرد بسیار جوان و ریز نقش به تصویر کشیده شده که کفش هایی راحت به پا و عصایی جادویی در دست دارد. کهن الگوی هرمس همزمان ویژگی های مثبت و منفی زیادی دارد. او خلاق است و به خوبی و با سرعت می تواند فکر و عمل کرده و با دیگران و دنیای اطراف ارتباط برقرار کند. او تفکری خلاق دارد و می تواند برای مشکلات راه حل پیدا کند. او از چالش هایی مثل سفر به ناشناخته ها، تجارت و پول در آورن و یافتن دوستان جدید استقبال می کند. ویژگی های هرمسی و روان دوجنسیتی او به روشن بینی و سفر از دنیای مادی به دنیای ارواح نیز کمک می کند. هرمس یک کهن الگوی پیام آور است؛ به همین جهت می تواند به خوبی در دنیای ارتباطات، سیاست و تجارت حرکت کرده و نگران درست و غلط بودن کارهایش نباشد. در دنیای امروز هرمسی ها را می توان در میان سخنرانان بین المللی، کارمندان شرکت های چند ملیتی یا راهنماهای تور دید. او زرنگ و زیرک است و می داند چگونه از کلمات برای رسیدن به هدفش یا رهایی خود استفاده کند، تا جایی که به جای سرزنش شدن حتی تشویق شود. این کهن الگو حقه باز است و به خوبی می تواند خود را به شکل های مختلف درآورد. او می تواند با اقناع کردن، فریب و دزدی، آن چیزی را که می خواهد به دست آورد. هرمس را نجات دهنده کودک می دانند، زیرا به دنبال نجات دادن هر چیزی یا کسی است که آسیب پذیر، بی گناه یا مقدس باشد. کهن الگوی هرمس مرزها و محدوده ها را مشخص می کند، اما خودش به راحتی از مرزها برای ورود به قلمروهای جدید عبور می کند. او می تواند سکون را به حرکت تبدیل کرده و جریان و شروعی تازه ایجاد کند. صاحب شخصیت آرکی تایپ هرمس ذهنی تیز دارد که به سرعت یک موضوع یا یک موقعیت را درک کرده و بر مبنای شهود و بصیرت خود واکنش نشان می دهد. او مانند جیوه سیال بوده و همواره در حرکت است. چه از مکانی به مکانی دیگر، یا از ایده ای به ایده ای دیگر. او پدر کیمیاگری است و به خوبی می تواند معانی طلایی تجربیات و گوهر وجود را دریابد. افراد متأثر از کهن الگوی هرمس شخصیت ویژه ای دارند. آنان یک کار را نه بر حسب ضرورت بلکه به خاطر اینکه دلشان می خواهد و بر اساس حس آزادی انجام می دهند. افرادی که با آنان در ارتباط هستند هیچوقت نمی توانند هدف یک هرمسی از انجام یک کار را تشخیص دهند. هرمسی ها معمولاً برونگرا بوده و حضور در جمع را دوست دارند. آنان بسیار خوش شانس به نظر می رسند، زیرا هم ذهن مثبتی دارند و هم در لحظه زندگی می کنند. آنان دلیلی برای عصبانیت نمی بینند و همیشه خونسرد هستند. اگر عصبی شوند و نتوانند موضوعی را حل کنند ترجیح می دهند مکان را ترک کنند. یک هرمس تایپ یه خوبی می تواند یک جمع ساکت و سرد را با شوخی و زبانی شیرین گرم کند و یخ جمع را بشکند. خوش سخن بوده و میان دوستانش به شیرین زبانی و فن بیان خوب معروف هستند. هرمسی ها می توانند بین دو نفر آشتی برقرار کرده و فضای منفی بین آن ها را تغییر دهند. هرمس تایپ ها متقاعد کننده های بسیار خوبی هستند. آن ها به خوبی می توانند با حرف زدن دیگران را قانع کنند. می توانند بدون دخیل کردن احساساتشان یا دخل و تصرف در یک پیام آن را منتقل کنند و به همین علت اغلب به عنوان ناقل پیام انتخاب می شوند. به سادگی می توانند در طول روز در نقش های مختلف ظاهر شده و به خوبی آن را ایفا کنند. آنان نقش ها و نقاب های خود را متناسب با جمعی که در آن هستند یا شرایطی که در آن قرار می گیرند انتخاب می کنند. این جمع می تواند نوازنده های موسیقی زیر زمینی باشند یا مهمانان یک کنفرانس پزشکی. هرمس اسیر یا درگیر هیچ چیز نمی شود. از مواد مخدر گرفته تا آدم ها. کودک درون یک هرمسی همیشه سر حال است. آنان می توانند در سخت ترین شرایط جنبه خنده دار مسئله را در نظر گرفته و لبخند بزنند. نجات کودک درون در بحران ها کمک می کند تا حالشان خوب باشد. ورودشان به یک جمع، روح تازه ای به جمع دمیده و حال و هوا را عوض می کند. دوستان زیاد و متنوعی دارند و همه با آن ها زود صمیمی می شوند؛ چرا که هدفشان از ارتباط تنها ایجاد حس

خوب و دوستی است. به راحتی می‌توانند با همه ارتباط برقرار کنند و حتی با اشخاص بسیار مهم می‌توانند سر حرف را باز کرده و با آن‌ها شوخی کنند. سرعت یادگیری شان بالاست و به ویژه، به فراگیری زبان‌های خارجی علاقه دارند. همین طور مسائل روانشناسی و شخصیت شناسی برایشان جذاب است. در همه زمینه‌ها اطلاعات زیاد، اما سطحی دارند و دوست دارند دیگران را نیز راهنمایی کنند. خوب حرف می‌زنند، اما شنوندگان خوبی نیستند. مگر اینکه موضوع مورد بحث برایشان جدید بوده و بخواهند بیشتر در مورد آن بدانند. هرمس خدای سفر است و یک هرمسی به خوبی آداب و رسوم سفر کردن را می‌داند. آنان بسیار خوش‌سفر هستند و در همه جا مثل خانه خودشان راحتند. نقاط ضعف و توانایی‌های دیگران را به خوبی می‌شناسند و به این ترتیب می‌توانند از مرزهای آن‌ها عبور کرده و به آنان نزدیک شوند. اگر چیزی را بخواهند به دست می‌آورند حتی اگر به کس دیگری تعلق داشته باشد، اما در امانت خیانت نمی‌کنند. آنان این توانایی را دارند که مسائل ظاهرا بی ربط را به هم ربط داده و موضوعی جدید خلق کنند و یا هر چیزی را با کمی تغییر بهتر کنند. مردان هرمسی بسیار باهوش و زیرک هستند و دیگران نیز از هوش آن‌ها باخبرند. اغلب کلاهبرداران مشهور، متأثر از کهن الگوی هرمس بوده‌اند. او یک نوجوان ابدی است. در هیچ چیز ثبات ندارد: نه در کار، نه در تحصیل و نه حتی در عشق و رابطه. یک هرمسی از همان کودکی فعال، خلاق، شوخ طبع، دوست داشتنی، کنجکاو و حقه باز است. او زود راه می‌افتد، زود حرف می‌زند و به اشیاء مختلف دست زده و به مکان‌ها سرک می‌کشد. به خوبی با بقیه ارتباط برقرار کرده و با بازی‌های خلاقانه خود بقیه‌ها را سرکار می‌گذارد. او با مدرسه مشکلی ندارد و شیطنت‌هایش نیز اغلب به نام دیگری تمام می‌شود. زیاد دروغ می‌گوید و لازم است والدین هرمسی مانع دروغ‌گویی او شده و اجازه ندهند به سادگی از مرز خیال و واقعیت عبور کند. والدین کودک هرمسی نباید نمی‌توانند او را محدود کنند، اما باید با قاطعیت و پیامی واضح او را وادارند تا به مرزها و مایملک دیگران احترام بگذارد. هرمس باهوش است و جزئیات را به خوبی می‌بیند بنابراین اگر پدر و مادر پیامی دوگانه به او بدهند (مثلا در کلام بگویند کارت اشتباه است، اما به عمل او خندیده باشند) او پیام پنهان را خواهد گرفت. یک مادر هستیا تایپ که روی فرزندش احساس تملک نکند و یک پدر زئوسی که قاطع و بدون پیشداوری باشد، بهترین والد برای هرمس هستند. نوجوان هرمسی دوست دارد به آنچه می‌خواهد دست یابد، اما نه از راه و روش‌های مرسوم. او قوانین رایج را زیر پا می‌گذارد و سعی می‌کند از مرزها و محدوده‌ها عبور کند. ممکن است در این دوران مشاغل مختلف را امتحان کرده یا شاید به دزد یا دروغ‌گوی حرفه‌ای و یا یک خانه به دوش تبدیل شود. برخی از آنان نیز به فضاهای معنوی و مسائل روانشناسی علاقه‌مند می‌شوند. از آنجا که کودک هرمسی توانایی یادگیری خوبی دارد و اهل رقابت است، دوران دبستان را به سادگی طی می‌کند مگر اینکه مدام از او بخواهند ساکت و آرام سر جای خود بنشینند. هرمسی‌ها درس خواندن را نیز به شیوه خودشان انجام می‌دهند. هدف آن‌ها از درس خواندن تایید دیگران یا گرفتن نمره خوب یا مدرک تحصیلی نیست. درس را خیلی زود یاد می‌گیرند و نیازی ندارند که خارج از مدرسه وقت زیادی برای مطالعه بگذارند. برای مقررات مدرسه ارزش زیادی قائل نیستند و دوست ندارند مدرسه آن‌ها را محدود کند. همیشه هم از نتیجه شیطنت‌ها و شوخی‌هایشان در مدرسه قسر در می‌روند. دانش‌آموزانی که اهل شیطنت، فرار از مدرسه، شوخی با معلم و همکلاسی‌های خود هستند، اما اغلب به خاطر نمرات خوب و خوش‌شانسی شیطنت‌هایشان به گردن دیگران می‌افتد یا به خوبی آن را توجیه می‌کنند، تحت تاثیر انرژی کهن الگوی هرمس هستند. هرمسی‌ها، در دوران دانشگاه بیشتر به تحصیل در رشته‌های علوم انسانی مانند وکالت، جهانگردی، فروش و زبان‌های خارجی گرایش پیدا می‌کنند. در هنر نیز، به ویژه، در بازیگری طنز و نوشتن فیلم نامه‌های تخیلی توانایی دارند. هرمس علایق و توانایی‌های متنوعی دارد و

نمی‌توان او را متخصص رشته ای خاص تصور کرد. مشغول به هر کاری باشد دوست دارد آن کار را مطابق نظر خودش انجام دهد، نه طبق دستورالعمل‌های از پیش تعیین شده. او ذاتاً یک تاجر و مذاکره کننده با استعداد است. او به خوبی می‌تواند از کنار هم گذاشتن ایده‌های مختلف یک ایده و راهکار جدید خلق کند. به سرعت می‌تواند رابطه برقرار کرده و روی دیگران تاثیر بگذارد، به همین دلیل از معامله و خرید و فروش لذت می‌برد. او می‌تواند معاملات عجیبی انجام دهد و چیزهایی را به قیمت گزاف بفروشد که شاید واقعا ارزش چندانی نداشته باشند. آن‌ها معتقدند که باید راهی میانبر برای موفقیت بیابند و گرنه، اگر بخواهند طبق اصول دیگران و در مسیر آن‌ها قدم بردارند همیشه عقب خواهند بود. در محل کار زود با سایرین ارتباط برقرار کرده و نبودشان به چشم می‌آید. اگر فقط جنبه هرمس در آن‌ها فعال باشد مدیران خوبی نخواهند بود، اما می‌توانند مسئول روابط عمومی خوبی باشند. از آنجا که در برقراری رابطه دوستانه توانمند هستند می‌توانند یک تاجر خلاق، یک روانکاو خوب، یک متخصص ارتباطات، راهنمای تور، بازاریاب یا سخنران موفق باشند. اگر یک هرمسی تا میانسالی هنوز همان نوجوان ابدی مانده باشد و بی ثبات از شغلی به شغل دیگر و از رابطه‌ای به رابطه دیگر برود میانسالی برایش آسان نخواهد بود و احساس شکست می‌تواند منجر به افسردگی در او شود. حتی ممکن است تا دوران پیری با یک درآمد کم و به سختی زندگی کند. اما اگر رشد کرده و به پختگی رسیده باشد می‌تواند با سفر به درون خود زندگی آرام و راحتی داشته باشد و با کارهایی چون سفر کردن تنوع طلبی خود را ارضا کند. اگر کهن الگوی هرمس انرژی خود را در جهت درست استفاده کرده باشد در میانسالی فردی موفق خواهد بود که دیگران را نیز راهنمایی کرده و تا دوران پیری به دنبال مکاشفه حیطه‌های جدید است. هرمسی با یک رشد مثبت در دوران پیری استادی با تجربه خواهد بود که دانش خود را در اختیار دیگران می‌گذارد. او دوستان زیاد با علایق و سلاقی متفاوت دارد و به سادگی با همجنس‌انش ارتباط برقرار می‌کند. مجلس گرم‌کن است و اغلب اولین کسی است که به مهمانی‌ها دعوت می‌شود. با اینکه از او به عنوان فردی باحال یاد می‌شود، اما رفتار دیگران با او محترمانه است. هرمسی‌ها در گروه می‌درخشند، اما تنهای گروه نیز به حساب می‌آیند. برای مرد هرمسی رابطه برقرار کردن با زنان کار راحت و هیجان انگیزی است. او جذاب است و می‌تواند دوست خوبی باشد. زنی که یک هرمسی ناگهان سر و کله‌اش در زندگی او پیدا می‌شود در وهله اول مطمئن است که مرد زندگی خود را یافته، اما در حقیقت این‌طور نیست. مرد هرمسی همان‌طور که ناگهان می‌آید، ناگهان هم می‌رود. در واقع او دوست دارد، هر وقت خواست بیاید و هر وقت خواست برود.

که دایم در صدف گوهر نباشد

زمان خوشدلی دریاب، دریاب

که گل تا هفته دیگر نباشد

غنیمت دان و می‌خور در گلستان

او با تعهد و هرچیزی که حس کند آزادی او را می‌گیرد بیگانه است. با این وجود اگر زن رویاهای خود را بیاید عاشق شده و از عشق مانند یک سفر هیجان انگیز لذت می‌برد. جنبه تاریک هرمس ممکن است باعث شود از زنان سوءاستفاده کند، زیرا، به راحتی می‌تواند دیگران را فریب داده تا به چیزی که می‌خواهد برسند. کهن الگوی هرمس تمایلی به ازدواج ندارد. او ترجیح می‌دهد مجرد بماند تا اینکه اسیر تاهل و مسئولیت‌های آن شود. تمام تلاش خود را می‌کند تا از لحاظ عاطفی نیز به زنی وابسته نشود. اگر هم ازدواج کند دوست دارد در زندگی مشترک احساس آزادی داشته باشد و کسی مزاحم کارها و ارتباطاتش نشود.

او همسری می‌خواهد که در نبودش خانه را مدیریت کرده و منتظر شود، او بازگردد. دوست ندارد همسرش در جزئیات مرتبط با کارش مداخله یا همفکری کند. در واقع بهتر است با زنی مستقل ازدواج کند. در میان کهن الگوهای زنانه، زن هستیایی برای او مناسب است. هستیا و هرمس دو متضاد هماهنگ هستند. زن آفرودیتی شباهت‌های زیادی با هرمس دارد، هر دو فاقد حس مالکیت بوده و به تعهدات خود پایبند نیستند. هر دو می‌توانند در لحظه با هم خوش باشند. به طور کلی یک هرمس تایپ برای همسرش پشتیبان امنی نیست مگر اینکه سایر آرکی تایپ‌ها را در خود تقویت کرده باشد. هرمس پدر خوبی نیست مگر اینکه توسط یک پدر خوب تربیت شده باشد. خیلی وقت‌ها غایب است و آنچه فرزندانشان از آنان می‌آموزند بهانه آوردن برای انجام ندادن کارها، زیر پا گذاشتن قانون، از این شاخه به آن شاخه پریدن، عدم پرداختن بها برای رسیدن به خواسته‌ها و نظر آنهاست. در واقع آن‌ها نمی‌توانند به خوبی محدودیت‌ها و درست و غلط را به فرزندانشان خود بیاموزند. اما یک پدر هرمسی می‌داند چگونه اوقات خوشی را برای فرزندانش بسازد. او نوجوان ابدی است و وقتی با فرزندانش بازی می‌کند یا در کنارشان است، آن‌ها از وجود یکدیگر لذت می‌برند. او این ایده را به فرزندانش می‌دهد که زندگی یک ماجراجویی است.

ساقی به نور باده برافروز جام ما مطرب بگو که کار جهان شد به کام ما

جنبه‌های منفی آرکی تایپ پرسفون و هرمس

پرسفون‌ها از بیماری‌های روانی مانند اضطراب و افسردگی رنج می‌برند. آنها خشم خود را در درون خود نگه داشته و عواطف منفی درونشان مانند احساس تنهایی و عدم رضایت از خود، می‌تواند به افسردگی منجر شود. زن پرسفونی، به خاطر همین عوامل، با دنیای درون خود مشغول شده و ارتباط با دیگران را قطع می‌کند. زنان پرسفونی بعد از خلاصی از روانپزشی به خودآگاهی جدیدی رسیده و معانی ضمنی کنایه‌ها و نشانه‌ها در زندگی را بیش از دیگران درک می‌کنند.

از صبا هر دم، مشام جان ما خوش می‌شود آری، آری، طیب انفاس هواداران خوش است

کهن الگوی پرسفونه هدف و انگیزه ندارد و انرژی حاصل از آن، زن را سازگار و تسلیم می‌کند. از جنبه‌های منفی او می‌توان به انفعال، بی‌هدفی، مطیع بودن، من‌ضعیف و بی‌مسئولیتی اشاره کرد. در واقع دروغ‌گویی و فریب از مشکلات شخصیتی کهن الگوی پرسفون است. او به خاطر عدم اعتماد به نفس و حس بی‌کفایتی، اغلب با راه‌های غیر مستقیمی چون چاپلوسی به خواسته‌های خود می‌رسد. در اکثر اوقات انتظار دارد دیگران به کمکش بیایند و مسئولیت کارهای او را بپذیرند. انجام وظایف، گرفتن مدرک تحصیلی، ازدواج، حفظ شغل و خانه‌داری برای یک پرسفونی که زندگی را جدی نمی‌گیرد، بسیار سخت است. زن پرسفونی یا ازدواج نمی‌کند و یا واقعا به آن پایبند و متعهد نخواهد بود. ازدواج برایش معادل نیستی است. خشم خود را فرو می‌خورد تا مورد خشم قرار نگیرد. خودشیفته است و گاهی آنقدر درگیر درون خود می‌شود که ارتباط با دیگران را قطع می‌کند. بدون دلیل از حرف‌ها و کارهای خود ناراحت می‌شود. او برای فرار از مشکلات خود به درون خود پناه می‌برد و همین می‌تواند او را مستعد ابتلا به بیماری‌های روانی کند. زنان پرسفونی بایستی ارزش‌های درونی خود را پرورش دهند و به درخواست‌هایی که با ارزش‌های آنان مغایرند، نه بگویند. خودشناسی برای این گروه کهن الگویی، راز موفقیت آنان را در پی خواهد داشت.

کسانی در کهن الگوی پرسفون جای دارند، لازم است به استقلال روانی خود اهمیت بدهند و توانایی ها و نقطه ضعف های خود را بشناسند و برای خود در زندگی هدف گذاری کنند. چون زن پرسفونی از هر چیزی زود خسته می شود، محیط کاری را می خواهد که ساعت کار و مرخصی اش دست خودش باشد، و زیر بار مسئولیت نرود. او در شرایطی که وظایفش کاملاً مشخص شده باشد و نیاز به صبر و مدیریت نداشته باشد، موفق تر است. به طور کلی شاغل بودن چندان برایش اهمیت ندارد مگر، اینکه به مرحله پرسفون ملکه جهان زیرین رسیده باشد که در آن صورت حوزه های معنوی، ماوراءالطبیعه و روانشناسی برایش جذاب خواهند بود. او در این مرحله شیفته کارش خواهد شد و در آن خلاقانه عمل می کند. پیر شدن زن پرسفونی را افسرده می کند و این افسردگی می تواند باعث شود به جهان زیرین خود پناه ببرد؛ مگر اینکه در طول زندگی از پرسفون دوشیزه به پرسفون ملکه تحول یافته باشند و با تجارب معنوی و عرفانی خود تبدیل به زنی خردمند شود. در این صورت هراسی از مرگ نداشته و در عین حال روحش همیشه جوان است. زنی که تحت تاثیر کهن الگوی پرسفون است با دختران و زنان همانند خود رابطه بسیار خوبی برقرار می کند. شخصیت جوان و شکننده او باعث می شود زنان دیگر با او مادرانه برخورد کرده و مراقبش باشند. او در رابطه با مردان، فاقد اعتماد به نفس بوده و شخصیتی نامشخص دارد. مردانی جذب زن پرسفونی می شوند که یا مانند او بی تجربه و جوانند یا سرسخت هستند و جذب لطافت و معصومیت او می شوند و یا ارتباط با زنان عاقل و باتجربه را دوست ندارند و با آنها راحت نیستند. کهن الگوی پرسفون در مورد اینکه واقعا دوست دارد ازدواج کند یا نه، مطمئن نیست، ولی، به طور معمول تحت تاثیر باورهای فرهنگی و اصرار یک مرد ازدواج می کند. آنها شخصیتی زنانه و سنتی دارند و در برابر همسر خود تسلیم بوده و اهل رقابت نیستند. زن پرسفونی در زمینه تربیت و مراقبت از فرزند نیز، اعتماد به نفس کافی نداشته و احساس ناتوانی می کند. او تنها مادر خود را مادر واقعی می داند. زن متأثر از کهن الگوی پرسفون که نمی تواند رابطه ای بر مبنای قدرت داشته باشد توانایی کنترل کردن و محدود کردن فرزندانش را ندارد. با این حال از این نظر که فرزندانش را مستقل بار آورده و در کارشان دخالت نمی کند، مادری دوست داشتنی به حساب می آید. او در عین حال می تواند قدرت تخیل فرزندانش را تقویت کند. گاهی نیز اینکه دیگران به جای او به فرزندش توجه می کنند، برایش حسادت برانگیز است. پرورش پرسفون در وجود کسانی که این کهن الگو غیرفعال است، می تواند ذهنیتی انعطاف پذیر به شخص بدهد. برای این کار لازم است تا بدون تعصب و قضاوت به دیگران گوش داده و تلاش کند با نظرات دیگران خود را تطبیق دهد. همچنین پرورش پرسفون مستلزم مهربانی با خود و تقویت حس ششم است. زن پرسفونی برای تقویت روحیه خود باید کارهایی را که در عمل او را کمک می کند، انجام دهد. هنگام صحبت کردن دیگران، به سخن آنان توجه کند و لبخند بزند و نظرات آنها را پذیرا شود. حس قدرشناسی خود را به او نشان دهید.

هر وقت خوش که دست دهد مغتنم شمار
کس را وقوف نیست که انجام کار چیست

به طور کلی مشکلات شخصیت هرمسی را می توان بی برنامه بودن در زندگی، قول دادن های بی پایه و زیاد و اغراق آمیز حرف زدن دانست، اما این کهن الگو اگر به طور افراطی شخصیت یک فرد را تحت تاثیر خود قرار دهد، مشکلات دیگری را برای آن شخص و اطرافیانش ایجاد خواهد کرد.

دست در حلقه آن زلف دوتا نتوان کرد
تکیه بر عهد تو و باد صبا نتوان کرد

هرمسی ها برای احساسات و حقوق دیگران ارزشی قائل نیستند و بدون اینکه به عواقب کار خود فکر کنند بدون حد و مرز آنچه را می خواهند انجام می دهند. یک هرمس تایپ هرگز بزرگ نمی شود و مانند یک نوجوان همیشه در انتظار فرصت های جدید است، به همین علت به هیچ چیز و هیچ کس متعهد نمی شود. یک هرمسی روابط عاطفی را جدی نمی گیرد و به سادگی

وارد یک رابطه شده و به سادگی نیز آن رابطه را ترک می‌کند. فرزندان یک پدر به شدت هرمسی غیرقابل اعتماد و بی مسئولیت بار می‌آیند و دخترانشان نمی‌توانند در آینده به هیچ مردی اعتماد کنند. اگر ویژگی‌های کهن الگوی هرمس به شکل مثبت و در جهت درست شکل نگیرد، ممکن است شخص متأثر از آن به یک فرد جامعه ستیز تبدیل شود. یک مرد هرمسی اگر بتواند با بخش زنانه روان خود یا همان آنیما ارتباط بیشتری برقرار کند، می‌تواند به تکامل معنوی برسد. هرمس نکات مثبت زیادی دارد. او شاد و خلاق است و به خوبی می‌تواند مذاکره کرده و دیگران را قانع کند، پس اگر هرمس درون غیر فعال باشد، با تمرین پرورش داده می‌شود. با آدم‌های مختلف از نظر سن، جنس، صنف و شخصیت در ارتباط بودن و توانایی خود را در ارتباط با دیگران ارزیابی کردن، به فرایند کار کمک می‌کند. برای تقویت ذهن خلاق، مطالعه از همه چیز برتر است.

می‌رسد مژده گل، بلبل خوش الحان را

رونق عهد شباب است دگر بستان را

نتیجه گیری

پرسفونی‌ها، زنانی هستند که کودک درون فعالی دارند و رفتارهای کودکانه آن‌ها در همه سنین مشخص است. هیجانات آنها زود فعال می‌شود به گونه‌ای که زود شاد یا ناراحت می‌شوند. جذابیت‌های دخترانه در آن‌ها مشخص است، چهره‌ای بچه‌گانه دارند و عاشق وسایل فانتزی دخترانه هستند. پرسفون‌ها با توجه به محیط اطراف خود رفتارهای متفاوتی دارند به گونه‌ای که اگر محیط آشنایی باشند به سمت رشد آرکی تایپ آتنا پیش می‌روند و اگر هرا یا آفرودیت اطرافشان باشد به سمت رشد این آرکی تایپ‌ها پیش می‌روند. هرمسی‌ها، مردانی خوش صحبت و اهل معاشرت هست که به راحتی با هر گروهی از افراد ارتباط برقرار می‌کنند. این مردان به تفریح و مسافرت اهمیت زیادی می‌دهند و قدرت مذاکره فوق العاده‌ای دارند. در هر زمینه‌ای می‌توانند صحبت کنند ولی اطلاعات آن‌ها اغلب عمیق نیست. این مردان شوخ طبع و بذله‌گو هستند و در جمع‌ها دیگران را می‌خندانند. در همه افراد چندین آرکی تایپ وجود دارد که در شرایط مختلف و بنا بر موقعیت بروز پیدا می‌کنند. در واقع، افراد در شرایط و زمان‌های مختلف از یک کهن الگوی خاص پیروی می‌کنند. مهم است که بتوانند هر آرکی تایپ را به شکلی متعادل در خود پرورش داده و انتخاب‌ها را بر مبنای آرکی تایپی که بیش از سایرین با شخصیت آنان هماهنگی دارد با خود، هماهنگ کنند. ویژگی‌های کهن الگوی پرسفونه هم خصوصیات مثبت و هم جنبه‌های منفی دارد. زن پرسفونی هنگامی ملکه توانایی خود می‌شود که خود را بشناسد و ضمن منش خدانشناسی که در خود ایجاد کرده است به جامعه و جمع نیز ارزش بگذارد. بهتر است زن پرسفونی زمان‌هایی از روز را بی خیال و منفعل به رویاپردازی و استراحت اختصاص دهد و روحیه خود را تقویت کند تا بتواند تصمیمی را که در یک جمع گرفته می‌شود، بدون انتقاد و قضاوت بپذیرد. بی هدفی، مطیع بودن و بی مسئولیتی از جنبه‌های منفی زن پرسفونی است. چون یک پرسفونی مانند یک هرمسی، حس بزرگ شدن خود را جدی نمی‌گیرد و مانند یک نوجوان همیشه در انتظار فرصت‌های جدید است، به هیچ چیز و هیچ کس متعهد نمی‌شود. هرمسی در تعطیلات بی برنامه است. او در زمان‌هایی که حس ماجراجویی در میان است، زمانی که صحبت می‌کند و در حال ارتباط برقرار کردن است، از شادی فراوان بهره می‌برد و این حضور او، همراه خوبی در کنار دیگری است. هرمسی‌ها معمولاً برون‌گرا بوده و حضور در جمع را دوست دارند. بهره‌گیری از کهن الگوها به استعداد و درک و فهم هر فرد از آرکی تایپی که به شخصیت او نزدیک است و دنبال می‌کند، دارد. انسان شناسی از طریق روانشناسی شخصیت آشکار کننده نظرات و دیدگاه

های یونگ و بولن است که فرد را از درمان های روانی دور نگه می دارد و اضطراب های ناشی از بهم ریختگی شخصیت فرد را درمان می کند. رفتار هر فرد به استعداد و توانایی او از برکات طبیعت وابسته است و نگرش رهایی از قید و بندها در نحوه الگوگیری از نمادهای کاذب زودگذر سودجو، تقویتی در فرجام ندارد. سلسله مراتب مفهوم ها به سلسله مراتب نیازها بستگی دارد. زدودن عادت های ناروا، سبب تعادل می شود و به نحوه نگرش همانند سازی کمک می کند. نشانه های درک و بیان مساله و جواب دهی به نیازها و خواسته ها و همراه شدن با هنجارهای جمعی و دور شدن از انزوا و حوصله فردی از جنبه های مثبت کهن الگوهاست که پیرو هر تیپ شخصیتی، باید به خوبی با آن ها آشنا شود. تقویت کردن حس های درونی با تکرار و تمرین میسر می شود. ایجاد و ایجاد کردن محیط های خوشایند و ورزش کردن در کنار خوراکی های مناسب و گفتارهای آرام بخش و امید دهنده و عشق و مهرورزی از باب هایی می باشند که باب روانی افراد را تسهیل می کنند و از قشرهای منفعت طلبی که دنبال درمان هایی از طریق خرافات و دیوشناسی و جادو جنبل می باشند، حفظ می کنند. ارزش دادن به بهای وجودی و شخصیتی هر فرد از دنبال کردن کهن الگوی مناسب خود، از عواملی است که سبب تقویت بنیه قوی در فرد می گردد، تا از ناهنجاری ها محفوظ بماند و به سلامت روحی و روانی لازم برسد. در کهن الگوها، مواردی مانند ناهنجاری و انحراف از هنجار، رویکردهای اختلال روانی، اختلال های اضطرابی، ناهمگونی های وحشتزدگی، هراس، اختلال وسواس فکری عملی، افسردگی، تصمیم های غیر معقول و ناروا که علاوه بر نابودی فرد، خانواده و خویشان و بخشی از عوامل وابسته به فرد را گرفتار دلنگرانی می کند. شناسایی ویژگی های کهن الگوها به راهنمایی نیازمند است. شناخت شخصیت جامعه ستیز، شخصیت مرزی، شخصیت وابسته، شخصیت خودشیفته، شخصیت بی اعتماد، شخصیت انزواطلب، شخصیت مردم گریز، و شناخت های انحرافی، مهمترین راه ورود برای جلوگیری از سرخوردگی های اجتماعی است. شخصیت وسواسی در افرادی بیشتر بروز می کند که بی آنکه خود بدانند، دنبال کمال گرایی افراطی می روند. شناخت همه اینها در کنترل تقویت کننده های شرطی که از پدیده ها و کاربردهای نوین حوزه سلامت محسوب می شوند، با برنامه نسبی معتبر و متغیر به عوامل شناختی و کنترلی ناهماهنگی ها یاری می رساند. اینها یادگیری های پیچیده ای نیستند بلکه، راهنمایی های مشوقی می باشند که در درون هر کهن الگو جای دارند و فقط لازم است کسی آنها را در وجود خود بیدار کند.

منابع

- بولن، جین شینودا، ۱۳۹۶، نمادهای اسطوره ای و روانشناسی مردان، مینو پرنیانی، انتشارات آشیان
- بولن، جین شینودا، ۱۳۹۶، نمادهای اسطوره ای و روانشناسی زنان، مینو پرنیانی، انتشارات آشیان
- بولن، شینودا، ۱۳۹۸، خرد خاص و جذاب بودن برای زنان در نیمه دوم عمر، مترجم حمید رطبی، ناشر بنیاد فرهنگ زندگی
- یونگ، کارل گوستاو، ۱۳۹۸، ناخودآگاه جمعی و کهن الگو، فرناز گنجی و محمد باقر اسمعیل پور، تهران: نشر جامی